

senfa. Consultius tamen illos respondero credo, qui utrique Judici facultatem inquirendi, & judicandi tribuunt: sic enim & quieti publice magis prospicitur; & delinquentibus elabendi occasio securius praecluditur; & ipsa delicta certius calligantur: precipue cum utroque Jure Jurisdictionem sufficienter fundatam habeat, cujusutriusque Juris-

dicio in confinio violata censetur. Abbas d. l. n. 26. Struv. cit. l. Gletle d. p. 2. q. 4. n. 5.

Interim in hac secunda & priori quaestione locus est preventionis: & consequenter is, qui prius actum aliquem Jurisdictionis exercuit, solus processum criminalem continuare potest. Abbas d. l. Perez n. 4. Gletle d. q. 4. num. 6. cum citatis ibidem.

§. III.

Quid agendum, si reus delinquens absit a loco delicti?

164 Dico I. Quando reus ante suam absentiam a Judge loci delicti citatus est, potest etiam judicis denuo citari; ac, si comparere recusaverit, in Foro Saculari annotari illius bona; in Foro Canonico autem contra abentes Clericos & contumaces suspensio ab officio auo beneficii; contra Laicos excommunicatio decerni solet. Habentur ista in cap. veritatis 8. de Dolo cap. accedens 2. & cap. seq. Ut lite non contest. l. cum absenti 1. Cod. de Requiritur. reis Constit. Carol. art. 206.

165 Procedi tamen ulterius contra absentem. haud potest, si cum eo, dum praesens erat, lis contestata non fuerit d. l. cum absenti & l. Divi Severi I. in pr. ff. de Requiritur. vel absenti. condemnand. ibi: Divi Severi & Antonini Magni rescriptum est, ne quis absens puniatur, & hoc jure utimur, ne absentes damnentur: neque enim, inaudita causa, quemquam damnari equitatis ratio patet.

166 Item. Sed hoc variè limitat Brunnem. ad l. absentem 5. ff. de Pen. & in specie, conformiter ad nostram doctrinam in c. 2. n. 344. notat in n. 3. contra absentem ad relegationem

167 & poenam minore rectè procedi; Olivæ quoque Fori Eccles. part. 3. q. 20 n. 42. putat, Jure Canonico posse à Judge, per viam inquisitionis procedente, citra litem contestationem, contra reum absentem. legitime citatum & contumacem, usque ad definitivam sententiam procedi per textum in cap. ult. §. sunt & alii, &c. Ut lite non contest.

168 Dico II. Quando reus ante absentiam non est citatus, nec constat, in quonam loco moretur, tunc per edictum, in territorio delicti promulgandum, & Ecclesiae vel curiae valvis assignandum, citari potest. Textus in cir. l. Divi Severi I. §. 2. & in Nov. 134. cap. 5. Quod si non compareat, non quidem in personam procedi potest. Clem. pastoralis 2. de Sen. & re judic. sed, si bona in loco delicti habeat, eorum annotatio fieri, aut in ea immisso quandoque statui potest, juxta doctrinam Panormitani in cap. ult. h. t. n. 6. quem sequitur P. Wicstner d. l. n. 75. arg. cap. Romana 1. §. contrahentes h. t. in 6.

170 Dico III. Quando reus est absens, nec ante absentiam citatus, constat autem, quonam in loco habitet, potest Juxta loci delicti Judicem habitationis pro remissione requirere; hinc de Jure Romano requisitioni deferre,

ac reum remittere tenetur. Textus in l. sent crimem 7. §. ult. ff. de Accusat. l. capitalium 28. §. 15. ff. de Pen. l. desertorem 5. in pr. ff. de Remilitari. d. Nov. 134. cap. 5. Et hoc ideo statutum erit, ut in loco commissi flagicii ex aspectu poenae non tantum læsi caperent solatium, sed & cæteri à similibus facinoribus abstererentur. Stryk. sape cit. l. §. 26.

172 Dixi de Jure Romano. Hodie liquidem generalis consuetudine receptum esse, ut remissiones non tam necessitatis, quam urbanitatis sint, certatim scribunt DD. Gail. de pace publ. lib. 1. cap. 16. n. 30. & seqq. Perez ad cir. Cod. Ubi de Crim. num. 3. Besoldus in thes. pract. sub voce Eiferung der Malefanten. Carpz. pract. crim. p. 3. q. 110. n. 54. Modest. Pistor. vol. 1. conf. 29. n. 6. & seqq. Stryck. cit. §. 26. Qui libet enim Status Jurisdictionem suam non solum defendere, sed & extendere studet; & hinc, si reum in territorio suo deprehendat, ipsemet vindictam de delicto sumere appetit: ideoque ad requisitionem Judicis loci, in quo delictum est admissum, non nisi ex benevolentia reus transmittitur, petitis & datis ab illo Judge literis reverentialibus, ut vocant, quibus cavere debet, idem se in casu simili facturum.

174 Quares: an Juxta loci delicti delinquentem, si per alterius territorium fugiat, insequi, & in eo deprehensum apprehendere valeat?

175 Resp. negativè per textum in cap. ult. de Constit. in 6. & l. ult. ff. de Jurisdic. quia talis insecutio & apprehensio est actus Jurisdictionis contentiosae, severè in alieno territorio prohibita. Gail. d. cap. n. 27. Quod ipsum tamen hodie rursus immutatum, ac non tantum per Recessum Imperii de anno 1559. §. und haben 22. permiffum est, quod latrones, viarum grassatores, alique pacis perturbatores in alieno prosequi liceat; sed & in aliis criminibus id consuetudine concessum, modo deprehensus in alieno territorio mox Judicis illius loci sistatur, atque ab eo petatur ejus detentio & remissio. Besoldus cit. loc. sub voce Nachsehl. Stryck. cit. tit. §. 25. in fin. quò casu tamen in arbitrio Domini illius territorii remanere, an remittere delinquentem velit, vel non, secundum mox dicta in num. 172. docet idem Stryck.

Posse delinquens, si extra domicilium & locum delicti moretur, ibi puniri, ubi reperitur?

176 Sententia affirmativa & negativa suos habet Patronos. Affirmativam sistent post Bartolum & Cujacium Vultejus ad l. quaestiones 1. Cod. Ubi de Crimin. num. 26. & plur. seqq. Perez ad eund. tit. n. 2. Wefenbec. ad cir. l. n. 2. Ummius cit. disp. 4. th. 2. n. 11. Brunnem. ibid. n. 20. quorum vexilla secutus est Marianus Socinus in cap. de illis autem 1. de Rapto. n. 15. in fin. asserens, ultra centum hominum millia sic necata fuisse. Negativam tuerunt cum Azone, Accursio, Claro, Farinaccio &c. Covarruv. Var. resol. lib. 1. cap. 11. n. 9. Fachin. lib. 9. contro. cap. 20.

177 Prima sententiae fautoribus serviunt textus in l. preses 3. in fin. ff. de Offic. Pres. ubi [Ctus, Praefatis provincia officium esse, ait, malis hominibus provinciam purgare; nec distinguatur. unde sunt; & in l. quaestiones cit. Cod. Ubi de Crimin. ubi ab Imperatoribus constitutum legitur, quaestiones criminum, publicorum & privatorum, non solum ubi commissae vel inchoatae sunt, sed etiam ubi reperuntur, qui vestige peribentium criminis, perfici debere; & in l. sciens 2. Cod. eod. ubi crimen plagii ibi, ubi plagiarius degit, judicandum esse, Principes decernunt.

178 Secunda sententiae tutoribus praeter Jura-

generalia, quae extra Forum domicilii, contractus, rei sitae, & delicti, aliud non agnoscent, patrocinatum ratio: quòd Magistratus quilibet rerum & actuum, in suo districtu accidentium; non eorum, quae alibi sunt & fiunt, curam habere debeat.

Ex duabus his sententiis priorem Civili; posteriori Juri Canonico magis consentaneam judicat Clarissimus P. Wicstner h. t. n. 89. Ego, salvo aliorum Judicio, utramque probabilem, ac in priori consuetudine loci consuetudinem attendendam, arbitror: priorem verò, in utroque Canonico & Civili Jure, magis roboratam, & in pluribus locis receptam, existimo: ut ut enim, Canonico praesertim Jure, quatuor solummodò Fori genera reperiantur prodita, illa tamen in solis causis civilibus esse competentia; in criminalibus autem & illum locum, in quo criminosis degunt, Forum suppeditare, tum citati textus Civiles, Jure Canonico tacite per cap. 1. & 2. de N. O. N. recepti; tum ratio publicae utilitatis, demonstrant, ut scilicet ed magis evitentur delicta, quò minus à poena securos se esse sciunt delinquentes, quòcunque locorum se converterint.

SECTIO VI. De Foro Clericorum.

SUMMARIA.

181. Ex specialibus Foris primum est Clericorum. 182. Gaudens illò Religiosi. 183. Clerici in minoribus, habitum portantes. 184. Clerici in majoribus, dimisso etiam habitu converfantes. 185. & seqq. Clerici conjugati. 188. & seqq. Clericus actor non habet Forum speciale. 190. Sed reus habet Forum Ecclesiasticum. 191. Apud Episcopum proprium. 192. & seq. Vel, si Regularis sit, apud suum Pralatam domesticum. 194. Clericus passivè nequit coram Judge Saculari de actibus praeteritis conveniri. 195. Si ad Clericum accesserit bona fide. 196. Non etiam, si in fraudem Judicis Sacularis. 197. Quò tamen casu nequit in corpore puniri. 198. Reversus ad saeculum ob delicta in Clericatu nequit à saeculari Judge judicari. 199. Ratio datur. 200. Additur disparitas inter hunc & priorem casum. 201. & seq. Agitur de familiaribus Clericorum. 203. Clericorum exemptio in personabilibus est certa. 204. & seq. Si Clericus sit haeres Laici, non potest conveniri in Foro saeculari. 206. & seq. Licet lis capta jam fuerit. 218. & seq. Limitatur asseritum. 220. & seqq. Tenetur autem emptorem Laicum in

181. Forum Saculari defendere. 228. Tanquam Curator vel tutor nequit in eo Foro passari. 229. & seq. Actio quadrupedaria contra Clericos in Foro Ecclesiastico movenda. 231. Clerici in reatibus quoque causis exempti sunt. 232. & seqq. Demonstratur. 237. & seqq. Laicè discuntur, qualiter contraria consuetudo possit colorari. 253. & seqq. Praecipue autem in criminalibus sunt privilegiati. 256. & seqq. Ubi quidem secundum aliquos puniri possunt à Principe Laico, cui serviunt. 260. & seqq. Rationes sententiae contrariae. 263. & seqq. Prioris argumenta resolvuntur. 267. & seqq. Gaudens Foro Clericali, licet in Foro Saculari falsum testimonium dicant. 269. & seq. Aut veltigali non solverint. 271. & seq. Aut crimen Majestatis admiserint. 273. Quòd tamen limitatur. 274. & seq. Capi possunt, si periculum sit gravius mali. 276. & seqq. Aut in flagranti deprehendantur. 280. & seqq. In causis feudatilibus Saculari Foro subdantur. 285. Quòd Judicium ad Judicem feudalem spectat. 286. & seqq. Examinatur contraversa: an Dominus feudis possit cognoscere de Vasalli Clerici delicto?

S. I. q. 1. par. 1.

Quid sit Forum Clericorum?

- 181 Consideratio Fori Communis, quod ex causa quadruplici confurgit, transgreditur ad Forum speciale diffiniendum, ex cuius speciebus præcellit Forum Clericorum, seu locus, in quo persona Ecclesiastica, quando reæ sunt, conveniri debent.
- 182 Dixi II. persona Ecclesiastica. Tales sunt I. non tantum Clerici, strictè sic accepti, quales sunt Clerici Sæculares, qui Divino quidem servitio auctoritate Ecclesiastica sunt deputati, vivunt tamen & manent in sæculo cum hominibus sæcularibus; sed & Clerici, paulo latius sumpti, quotquot nimirum in sortem Domini cooptati, sæculo & rebus sæcularibus nuntium remisere, uniuersum DEO viderent, & ministrarent, hoc est, omnes Regulares, utriusque sexus per cap. experientia 15. cap. de persona 38. XL. q. 1. cap. Clerici 3. de Immunit. Eccles. in 6. Aulus causa qua. Aulis. Statuimus Cod. de Episcopi & Clerici. Nov. 123. cap. 21.
- 183 Tales sunt II. ex Clericis, qui, in minoribus constituti, aut beneficium habent, aut habitum cum tonsura portant, simulque alieni Ecclesie ex mandato Episcopi inserviunt; vel in seminaribus Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad majores Ordines suscipiendos, versantur, ut loquitur Concil. Trident. sess. 24. de ref. cap. 6. Nam & isti sunt persona Ecclesiastica, in numerum servorum, & ministrorum DEI adlectæ.
- 184 Tales sunt III. & isti Clerici, qui, in majoribus constituti, habitum ex causa, vel sine causa dimittunt, si modo vel ab Episcopo ter, vel a Synodo sub expressa comminatione amittendi privilegii semel moniti, respuerint per cap. in audientia 25. & cap. contingit 45. de sent. excommunicat: dimissio quippe habitus non facit, quò minus adhuc sint, & maneant personæ Ecclesiasticae.
- 185 Tales sunt IV. Clerici conjugati, si, post Ordines Minores susceptos, cum unica & virgine contraxerint, ac alicujus Ecclesie servitio vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesie serviant, vel ministrant; & insuper Clericali habitu & tonsura utantur, juxta cit. cap. 6. Concil. Trident. & cap. n. de Cleric. conjug. in 6. Et hi Forum Clericale non in criminalibus tantum causis, sed & in civilibus sortiuntur: tum quia in cit. cap. n. refertur Concilium Parisiense (quod habetur in cap. nullus Judicum 2. h. t.) generaliter prohibens, ne Clericus ullus distringatur, aut condemnatur à Judice Sæculari: tum quia in eod. cap. similiter generalibus terminis dicitur, Clericos conjugatos, pro commissis ab eis excessibus, vel delictis, trahi non posse criminaliter, nisi civiliter ad Judicium Sæculare: tum quia rursus in alleg. cap. veterat, ne ab ipsis Sæcularibus Judicibus personaliter, vel etiam
- 187 pecuniariter, nullatenus condemnentur. Itaque cum pluribus, à Barbosa in collectan. ad cit. cap. n. n. 9. relatis, ex instituto docet Marta de

Jurisdic. part. 4. cent. 2. case 153. eidemque subseribit P. Engel ad tit. de Cleric. conjugat. n. 7. contradicente P. Friderich de Foro compet. p. 3. n. 245. cum communissima, ut ipse dicit, sententia.

Dixi II. quando reæ sunt. Quando enim Clericus est actor, tunc servare debet regulam, quæ vult, ut actor sequatur Forum rei cap. si Clericus 5. cap. cum sit 8. h. t. Cujus ratio est: quia, dum Clericus, ut actor, reum Laicum in Foro Sæculari convenit, non in Clericali, sed in Laicum Jurisdicitione exercetur. Unde Clericus solummodo tunc Forum privilegatum sortitur, quando convenitur, non quando convenit; nisi aliud observet consuetudo d. cap. si Clericus in fin. & ibi Gonzalez, n. ult. Lynck. ad h. t. §. 2.

Dixi III. conveniri debent. Sed ubi, ais, est locus ille? Est, repono, locus, in quo Judices Ecclesiastici jus dicunt. Et quidem Clerici Sæculares immediate conveniuntur in loco, in quo Episcopus proprius, vel ejus Vicarius, aut Officialis judicium exercet cap. si quis 1. cap. si quis 4. cap. si diligenti 12. cap. cum contingat 13. cap. significasti 18. h. t. Censetur autem Episcopus proprius, in cujus Diocesi Clericus domicilium, vel beneficium obtinet, contraxit, deliquit, aut rem, de qua agitur, sitam habet, de quibus titulis jam antedecederet actum est, & faciunt cap. sane 3. cap. dilectissimi 7. n. 4. Reverendiss. DD. Guérather Instit. Juris Canon. lib. 3. tit. 1. n. 18.

Clerici, ac cæteræ personæ Regulares, præscindendo à specialibus statutis, conveniuntur coram suo Superiore Locali immediato cap. quòam sit. 5. cap. luminosè 6. XVIII. q. 2. cap. quando 7. de Offic. Judic. Ordinar. cap. cum in Ecclesiis 10. de M. & O. cap. ult. de Regular. cap. cum ad Monasterium 6. de Statu Monach. Esto enim Episcopo quondam immediata potestas in Religiosos quoscunque competere, ut læ probat Gonzalez in cap. grave 19. de offic. Jud. Ord. n. 9. & in cap. Theodosius 1. de Statu Monachor. n. 2. attamen successa temporis, præsertim sub regimine Gregorii M. ea potestas immediata in Abbates, & alios Superiores Locales est transfusa, ut probant textus adducti, & Gonzalez cit. l.

Difceptatur autem I. an persona Ecclesiastica, post assumptum Clericatum, aut Religiosam professionem emissam, possit in Foro Sæculari conveniri de contrahibus aut delictis, in statu laicali admissis?

Respondent Farinaceus lib. 1. praxis crim. tit. 1. q. 8. num. 104. & seqq. Covarruv. præf. 99. c. 22. num. 4. conclus. 1. & 2. P. Wiestner ad lib. 3. Decretal. tit. 1. sub n. 56. & communissima sententia, de qua testatur P. Friderich cit. p. 3. n. 247. cum distinctione; ac, si Clericatus citra fraudem, ex sancto zelo, & intentione susceptus, aut Professio sit emissã, Clericum,

- cum, aut Religiosum in Foro Sæculari conveniri posse, negant; sin autem in fraudem Legis, ut evitent supplicium, Sæculum deseruerint, affirmant. Ratio prioris membri non una potest assignari. Inprimis enim Jura, hæcenus citata, personas Ecclesiasticas absolute eximunt à Foro Sæculari. Præterea videtur esse regula generalis, eos, qui una cum statu Forum mutant, super actibus præteritis in Foro deserto conveniri non posse l. hoc accusare 12. in pr. ff. de Accusat. l. qui cum uno 4. §. 5. ff. de Militari. Insuper est textus specialis in Clement. diocesanus 1. de Vita & honest. Cleric. in qua Clerici, dimisso habitu peccantes, tandiu solum Foro Sæculari subduntur, quamdiu præmissis (illius operibus) infirmit. Ergo, cum de gestis in Clericato nequeant ad Judicem Sæcularem trahi, quando ad frugem meliorem redeunt; neque de gestis ante Clericatum trahi poterunt, quando moris ferri convertere, & hominem veterem exuere, iam inceptum.
- Ratio posterioris membri distinctionis fundatur non tantum in l. ult. in pr. ff. de Re milit. l. si quis de curio 21. Cod. ad L. Cornel. de fals. ubi, qui militiam vel decurionatum fulseperunt, non possunt vel eximere Forò, cui ratione delicti, antea perpetrati, subjeti erant: sed etiam in regula Juris, quòd sua fraus & dolus nemini debeat patrocinari cap. ex tenore 16. de Rescrip. quòdve privilegium Clericorum non debeat esse fomentum, & fomes delictorum.
- 197 Limitat tamen pollerius membrum cum aliis P. Wiestner cit. l. n. 57. ut Clericus, curia Sæculari traditus, non possit in corpore puniri: quia Clericus, necdum in Foro Ecclesiastico degradatus, nequit à Judice Sæculari corporali poenà coerceri.
- 198 Difceptatur II. an vice versa Clericus, qui, relicto Clericato, ad Sæculum se confert; vel Novitius, qui à Monasterio egreditur, possint ob delicta, in Clericato, vel Monasterio commissa, à Judice Laico castigari?
- Respondent Covarruv. cit. l. cap. 31. num. 8.
- 199 Primum itaque, & forte dubium est: an, si Clericus hæres sit Laici, teneatur in Foro defuncti Laici comparare, si, tanquam hæres, actione quâdam defuncti nomine infestetur? Et quidem, si is cum defuncto nondum intercepta, satis convenit inter Canonistas & Civilistas, Clericum in Foro proprio convenien-

Clarus lib. 5. sent. §. fin. q. 36. n. 11. Marta de Jurisdic. cit. p. 4. casu 121. Farinac. d. l. q. 8. n. 66. Barbosa l. E. V. lib. 1. cap. 39. §. 2. n. 98. Francic. Ansaldo de Jurisd. p. 2. tit. 11. cap. 18. à num. 1. & cum his, ut assentiens docet P. Wiestner ad h. t. n. 165. communis sententia negativæ. Ratio est: quia in calli. 199 gaudis delictis ad hoc, ut delinquentes gaudeat suo privilegio, inspicitur tempus delicti arg. l. quoniam 1. in pr. ff. de Pen. tunc enim privilegium maxime operari debet, ubi privilegio maxime est opus; quod fit tempore delicti, quò Forum speciale contrahitur. Cum ergo in proposito facti specie personæ delinquentes, admissi delicti tempore, privilegio Fori Clericalis munitæ fuisse præsumantur, id privilegium etiam postea retinere censenda sunt.

Difparitas ergo cum his DD. assignanda est inter casum hunc posteriorem & priorem; quæ in eo cernitur, quòd delinquens, post delictum ad statum Ecclesiasticum bona fide translatus, fiat participes privilegii Clericalis, idque semel habitum non dimittat quoad actus, in tali statu peccatos, tamen, mutata voluntate, redeat ad laicalem conversationem.

Dubitatior III. an famuli, & familiares Clericorum privilegio Fori Clericalis potentur?

Resp. famulos conductitios, dietim atque modico tempore servientes, privilegio Fori Clericalis non potiri, veluti cum Barbosa ad cap. 2. h. t. n. 10. notat P. Engel ad eund. tit. n. 44. De cæteris famulis, qui familiares Clericorum dicuntur, atque ad tempus longius aut in certum serviant, probabile quidem existimat laudatus Engel, quòd Forum Clericale participant; expressus tamen textus, hanc participationem indulgens, vix poterit inveniri, nisi quòd in cap. ult. vers. penit. de Offic. Archie. Diac. supponatur, familiares Episcopi sub illius Jurisdicitione exiltere; nullà de famulis Clericorum privatorum factà memoriâ. Videatur Franciscus Ansaldo de Jurisdic. d. p. & tit. cap. 5. per tot. & ibi 2. n. 5. p. 17. up. 6. n. 122. 1299

II. v. 3. par. 1.

Quousque Privilegium Fori Clericalis in actionibus personalibus se extendat?

199 Clericos quoad Forum in actionibus personalibus esse privilegiatos, nec Jure humano tantum, sed & Divino, sententia non minuantiquissima, quam communissima est, ut ostendimus in lib. 3. tract. 1. part. 3. cap. ult. Quousque verò tale privilegium se extendat? Impræsentiarum eò studiosius explorandum, quòd plura occurrunt dubia, in quibus accipitur Martè DD. inter se circa Clericalem exemptionem digladiantur.

204 Primum itaque, & forte dubium est: an, si Clericus hæres sit Laici, teneatur in Foro defuncti Laici comparare, si, tanquam hæres, actione quâdam defuncti nomine infestetur? Et quidem, si is cum defuncto nondum intercepta, satis convenit inter Canonistas & Civilistas, Clericum in Foro proprio convenien-

si conventus, recte communi suo Privilegio excusatur.

- 206 Si verò lis cum defuncto in Foro Sæculari jam capta sit, an tunc ab hærede Clerico ibidem continuari debeat? Vehementer DD. concertant; ex latere affirmantium se locantibus Covarruvã *cit. cap. 8. n. 8. & 3.* Gallio *d. obs. n. 8. & 9.* Zoëlio *d. t. n. 26.* Haunoldo *tom. 5. tit. 1. n. 237.* Olivã *cit. q. 24. n. 23. & 2. segg.* (qui & monet, ab hac assertionem in iudicando & consulendo non recedendum.) Wiestner *h. t. n. 159.* Friderich *de Foro compet. cit. p. 3. n. 284.* ex latere adverso militantibus Abbate *cit. l. n. 12.* Maranta *de ord. J. d. p. 5. n. 13.* Marta *de Jurisd. p. 4. cent. 1. casu 33. n. 9.* Sperello *Fori Eccles. decif. 7. n. 3.* Boërio *decif. 169. n. 15.* Ranbeck *in panoplia Eccles. disp. 2. cap. 2. controver. 1. num. 4.* Pirthing *h. t. n. 88. D. a. Someting in minip. controvers. 14. n. 3.*

- 207 Qui ex latere affirmantium se locant, fundant se in l. ubi acceptum 30. ff. de J. d. quia Judicium, ubi acceptum semel, ibi & finem accipere debet: quippe cum instantia, cum defuncto contracta, hæredem quoque obstringat. II in identitate personarum, hæredis & defuncti, quorum, uti actiones & obligationes sunt eodem, sic & Judicium est idem l. si in 34. ff. d. t. & supra in n. 8. dictum.
- 209 III. in æquitate naturalis, quæ nullatenus patitur, ut actoris causa ob hæredis personam evadat deterior, isque in una instantia duplicem adire Judicem cogatur.

- 210 Qui ex adverso latere militant, accipiunt pro seuto inprimis textum in *cit. l. hæres absens 19. in pr. ff. de J. d.* qui, cum indefinite decidat, hæredem in Foro defuncti non esse conveniendum, quando non proprio, sed communi, & in Corpore Juris clauso privilegio munitus est; nec distinguat, sitne lis cum defuncto jam capta, nec ne; aliis quoque distinguere, non erit lectum.

- 211 Deinde auxilium quarunt in l. non distinguemus 32. §. 4. ff. de Recept. qui ad hunc modum: Titus Ethnicus ait, Sacerdotio obveniente, non cogi arbitrum sententiam dicere: id enim (verba sunt Pauli) non tantum honori persona, sed & Majestati DEI indulgetur, cuius Sacris vacare Sacerdotes oportet.

- 212 Si ergo, dum Clericatus supervenit ex parte arbitri, post arbitrium jam susceptum, arbiter Clericus non amplius cogi possit ad sententiam dicendam, quia videlicet & statum, & personam & Forum mutavit: quis coget Clericum, ad Judicium in Foro Sæculari proseguendum, si Laico in lite succedat: cum & ipse statim personam, ac Forum mutaverit?

- 213 Illterius in præsidium adducunt sequens argumentum: si Clericus litem, cum defuncto inchoatam, coram Judice Sæculari, teneatur prosequi, id proveniret ex titulo præventionis. Atqui titulus præventionis id efficere nequit: sicut enim tollere non potest privilegium Fori Clericalis, & facere, ut Clericus coram Judice Laico comparari debeat: sic efficere non potest, ut Ju-

dicium coram eodem finire obstringatur.

Lateris utriusque munimentis consideratis, malo in castra negotium me conferre. Nec terret I. quod Judicium, in uno loco captum, in eo continuandum sit: fallit namque hoc principium, quando succedit persona privilegiata; sicuti & tunc fallit, quando causa, in inferiori Judicio jam pendens, a Superiori avocatur.

Nec terret II. quod non tantum jura, sed & obligationes, ac Forum defuncti & hæredis communia sint: præterquam enim, quod hæc communione non obstant, hæres nequeat conveniri in Foro defuncti, si Forum, Jure communi privilegiatum, foriat ut ex n. 205. insuper perpendendum est, hæredem ita fieri personam unam cum defuncto, ut tamen privilegium, quod habet, non amittat, veluti patet in pupillo & minorene, qui, si majoreni succedat, nec præscriptionis, nec restitutionis privilegium amittit per textum bonum in l. inter dum 19. ff. de Minoribus 25. annis.

Nec terret III. objecta æquitas: nam, stando in Jure Communi, non tantum Ecclesiasticus, sed & Sæcularis Jurex, si Supremus sit, causas, in inferiori Judicio jam pendentes, ad se avocare potest, absque eo, quod ulli præjudicium causare censetur: quia expensas, quas majores tunc personæ litigantes facere tenentur, is, qui temere litem aut inceptit, apte suscipit, refundere tenebitur. Et demum, ini. 217 quom esse, quod durior actoris causa ex substitutione hæredis Clerici in lite reddatur: an non iniquus est longè, ut inferiori Judicet superiorem, quam ut eadem causa in diverso tribunali examinetur, ut sæpissimè examinatur in causa appellationis?

Illud Adversariis, transigere mecum volentibus, cedere possem, quod Clericus, hæres Laici, litem contra defunctum, non tantum continuare, sed & suscipere ab initio teneatur in Foro defuncti, non Sæculari, sed Ecclesiastico, adeo ut, si Clericus esset alterius diocesis, coram Episcopo, in cuius diocesi domicilium habuerat, aut contraxerat defunctus, respondere obligetur.

Ut verò sit, contra prioris resolutione refero doctrinam Cardin. de Luca de *Jurisd. cit. supra disp. 94. ubi in n. 13. scribit, tolerabile esse praxin, quæ Clericus hæres, a Judice Laico immixtus in possessionem hæreditatis vel fideicommissi, cum clausula: salvo jure cuiuslibet: vel sine præjudicio habentium priora & meliora jura &c. coram eodem Judice Laico super bonis aut juribus hæreditariis aut fideicommissariis convenitur: quoniam non molestat in persona & bonis propriis, sed tantum Jurex realsumit bona, ita conditionaliter ac jure provisionalis & precariæ tenentæ data Clerico, cum ejus bonis & patrimonio necdum confusa censentur: hæc est enim virtus dictæ clausulæ, quæ conditionis resolutivæ, quæ purificatæ, resolutur actus ab initio, ac si gestus non esset.*

effect. Similes calus apud eundem Authorem sunt in n. 7. 8. 12.

- 220 Secundum, sed minus forte dubium est: teneatur venditor Clericus emptorem. Laicum in causa evictionis coram Judice Laico defendere? Ratio affirmandi desumitur ex l. venditor 49. in pr. ff. de J. d. ubi Paulus respondet, venditorem, cui lis in causa evictionis deantiatia fuit, emptoris Judicem sequi solere.

- 221 Cui responsioni, quod etiam Clerici venditores acquiescere debeant, inde probatur: quia in causa evictionis principaliter convenitur, rei venditæ possessor, seu emptor; venditor autem non convenitur, sed emptori convento, si laudatus fuerit, hoc est, legitime ab emptore vocatus, assistere, eumque defendere 222 teneatur juxta num. 89.

- Atque Clericus neutiquam interdictum, sed potius aperte permittum est, quod in Foro Sæculari postulare, Advocatos & defensores agere possint, si propriam causam fuerint prosecuti per textum in cap. Clerici 1. cap. cum Sacerdotis 3. de Postuland. Ergo nec Clerici venditoribus est vetitum, ne emptorem Laicum coram Judice Laico tueantur. Hæcque ratio tam efficax est, ut præter Authores, in priore dubio nobis contrarios, moverit in sequelam Abbatem in cap. ult. §. in aliis num. 28. Fachineum lib. 3. contr. cap. 38. P. Engel h. t. n. 45. & alios plerosque.

- 224 Ratio negandi fundatur in hoc, quod Clericus consentire nequeat in Judicem, non solum cap. si diligenti 12. cap. significasti 18. h. tit. Deberet autem consentire eo ipso, quod citetur ab illo ad defensionem causæ, sub prætextu, quod teneatur ad evictionem. Et ista ratio ad negandum induxit Castrensem, Speculatorem, Arentium, & alios, quos citant, & sequuntur Marta *cit. p. 4. cent. 1. casu 34.* Ranbeck *cit. dispus. 2. cap. 2. contr. 2. num. 2.*

- 225 Sed efficacior credo rationem affirmandi, quam negandi. Nam verum quidem est, Clericum non posse consentire in Judicem non solum, quando est reus conventus; potest contra, quando assistens solum, Advocatus, aut defensor est.

- Verum quoque est, Clericum, ritè denuntiatum, emptori assistere debere: sed hæc denuntiatio non fit, autoritate Judicis, sed privatâ emptoris potestate, eò effectû, ut periculum litis in venditorem transferat, non in venditorem in lite substituitur per cap. ult. de Emp. vendit. h. in rem. 1. Cod. libi in rem. act.

Dices: sententiam in causa evictionis non tam contra emptorem, quam venditorem Clericum, in cuius perniciem redundat, concipi. Resp. sententiam inadirectè solum concipi contra venditorem Clericum, ei tamen tam parum quoad personam derogari, quam parum derogatur actori Clerico, quando præter intentionem sententiam adversam reportat.

Tertium, nec arduum est dubium: an per persona Ecclesiastica, tutoris, curatoris, sequestrari, vel depositarii officium, ex commissione Judicis secularis exercens, coram eodem conveniri valeat in causa sui officii? Nam Canonista cum Moralistas unanimes sunt in negativa, ut scribit Cardinalis de Luca de *Jurisd. cit. disp. 94. n. 5.* & quia etiam plurimi ex Legistis in idem placitum conveniunt, in hærendum existimant regulæ, quod Clericus non habeat alium Judicem, quam Ecclesiasticum: tandiu enim, ut dicimus in num. 264. & seq. standum est pro Foro & Judice Ecclesiastico, quamdiu non constat aperte, quod a SS. Canonibus facta sit exceptio: hic autem nec aperte constat de exceptione, nec poterit concedi exceptio, nisi privilegium Fori Clericalis ex integro pessumdare velimus.

Quantum, idque facilius resolutionis, dubium est: an, si animalia Ecclesiasticorum personarum pauperum fecerint, seu damnum intulerint, ea per Judicem Laicum pignoriari, & damni illati nomine actio quadrupedaria coram eodem Judice contra personam Ecclesiasticas moveri possit? Quoniamvis enim unus aut alter cum Cavallo Judicis Laico hæc potestatem ideò detulerit, quod actio quadrupedaria in rem scripta sit, nec contra personas Ecclesiasticas, quæ tales, sed quæ possessores animalium exerceatur: nihilominus verissimam sententiam existimo, quæ Barbofa *J. E. V. lib. 1. cap. 39. num. 122.* Ranbeck *cit. cap. 2. controver. 3. n. 1.* Haunold *cit. tit. 1. n. 244.* Wiestner *h. t. n. 171.* Judicium Ecclesiastico Judici adscribit.

Ratio fundamentalis est: quod ista præcisio, quæ Clericus dicitur conveniri quæ possessor, non faciat, quod minus Clericus Jurisdictioni Sæculari subjiciatur; sicut illa præcisio, quæ Clericus dicitur conveniri quæ debitor, non faceret, quod minus Clericus Jurisdictioni Sæculari subderetur. Cum igitur in actione quadrupedaria verum Judicium in Clericum, ut reum, exerceatur, consequens est, quod coram Ecclesiastico Judice moveri debeat.

§. III. De Jure Sæculari

Qualiter Forum Clericorum in actionibus realibus privilegiatum sit?

- 231 Quid Clerici non minus in realibus, quam personalibus actionibus, consideratò Jure Communi, Foro privilegiatò gaudeant, omnes ferè Jurisperiti, si quosdam Civilistas, quorum agmen ducit Andreas Gall. lib. 1. observ. 37. n. 4. & Mynsing cent. 1. obs. 22. ex-

ciptias, consentiunt, ut monstrant Abbas in cap. Ecclesia 10. de Constit. num. 22. Covarruv. *præb. 99. cap. 31. num. 5.* Ranbeck *cit. disp. 2. cap. 3. n. 1. & segg.* P. Engel *h. t. n. 40.* P. König *ib. n. 30.* Clarif. D. Weigel in *dissert. de præcess. Judic. cap. 1. n. 22.* Ac novissimè Clarif. H. 3.

riff. D. Franz in *Jurisprud. quintuplici quest. 2. num. 3.*

232 Ratio ex I. quia Clericos in causis realibus, Jure Divinò quoque exemptos esse, probabitur alibi, deduciturque ex manifesto textu in cap. *quamquam 4. de Consib. in 6.* Parum siquidem personarum exemptio Clericis profectet, nisi & ratione honorum, quæ habent, exempti forent: cum & in actione reali possessorem conveniri, ac, si contumaciter absit, immisionem in illius bona decerni, constet

233 ex I. *si quis 2. Cod. Ubi in rem actio &c.* Unde enatum axioma ex I. *qua Religiosis 43. ff. de R. V. ca. quæ Religiosis adherent, religiosa censeri, ac bona conditionem personæ, ceu accessoria solum principale, sequi I. in pcedum 28. in pr. ff. de Ufur. & fruct. P. Engelad tit. de Immunit. Eccles. n. 24. P. Reiffenstuel h. i. n. 23. & plur. seqq.*

234 Ratio est II. quia Jus Canonicum Clericorum causas simpliciter & absolute eximit à Potestate Sæculari, nec vult Clericos, tantquam reos, coram Judice profano stare per textus, in num. 182. & alibi jam recitatos. Atqui causa realis Clericorum est causa Clericalis, respiciens immediate commodum & incommodum Clericorum. Ergo &c.

235 Ratio est III. quia & Jus Civile profertur indistincte Clericos à Foro Sæculari facit immunes, dum in *Auth. nullus Episcopus &c. Auth. causa qua &c. Auth. Clericus &c. Auth. summus &c. Cod. de Episc. & Cler.* in qualibet causa, civili & pecuniaria, Clericos ad Forum Sæculare evocari prohibet. Adeoque & causas Clericorum reales, quæ etiam civiles & pecuniaria sunt, Foro Sæculari subtrahit.

236 Obijces: actionem realem non tam in personam, quam in rem dirigi §. *omnium 1. Inst. de Aut.* idèque movendam esse in Foro rei sitæ *Inst. Cod. Ubi in rem actio &c.*

Resp. actionem realem in rem dirigi; Jurisdictionem verò & Judicium non in rem, velut aliquid inanimatum & Jurisdictionis incapax, sed in rei possessorem dirigi: & consequenter actionem realem in Foro quidem rei sitæ institui posse contra Clericum, ita tamen, ut Episcopus rei sitæ adeatur cap. *sanè 3. h. tit.*

237 Quia verò pluribus in locis consuetudo invaluit, ut Clerici sine scrupulo Judicem profanum in causis realibus agnoscere cogantur: ardua planè questio suboritur, an talis consuetudo defendi possit? Covarruv. *cit. l. Zoës ad h. l. n. 24.* Schambogen *ibid. n. 31.* & alii tacite eam defendere videntur, quatenus praxin, quæ Clericis in realibus apud Sæculares Judices conveniuntur, allegant, nec repro-

238 bant. Apertius autem eandem consuetudinem defendit Illust. D. Baro Schmid & D. de Bassis in *semi-cent. 2. qq. forensi. contr. 11. num. 3. & seqq.* ex eo capite, quòd consuetudo tantarum sit virium, ut Legem humanam, Canonicam & Civilem, tollere possit; adeoque & privilegium Fori Clericalis in actionibus realibus, ex mente relatorum Auctorum

Legæ tantum Canonicæ & Civili introductum.

Verùm, ut advertis, hoc ex capite prælat. 239 legatum consuetudo non convalescit. Dictum namque in num. 232. Clericorum exemptionem in causis realibus quoque Divino Juri tribuendam, contra quòd consuetudo prævalere non potest. Imò, estsi daremus, solò Canonicò & Civili Jure Clericis exemptionem à Foro Sæculari in causis realibus indulgiam esse, nihilominus consuetudo suã careret efficacità: utpote cum utroque Jure, Canonicò & Civili, reprobetur, ut optime contra D. de Bassis arguit laudatus Clariss. D. Franz in *d. q. num. 2.* Confer scripta in *Lib. I. tr. de Jure Leg. cap. 9. n. 110. & seqq.*

Aliam viam non ita pridem ingressus est 240 Clariss. P. Melchior Friderich de Foro compet. *cit. p. 3. n. 281. ac, cum bene agnovisset, & in num. 230. ipsemet docuisset, privilegium Fori Clericalis propter defectum consensus Pontifici nullã consuetudine subverti posse, nihilominus consuetudinem, quæ Clerici quoad actiones reales Laicali Foro subduntur, nequiquam reprobandam asseruit, si approbata sit à SS. Pontificibus etiam solum tacite, ut contingit, si seiant, eam dari, & reclamari valent, nec reclamant.* An verò parti-

241 cularis hujusmodi consuetudines, ut Canonice volunt, damnatæ fuerint per Bullam Urbani VIII. editam 5. Junii 1641: & quotannis per Bullam Cæne coram Principum Orationibus solemniter promulgari consuetam, reprobentur, Summæ Sedis judicio relinquunt.

Sed ambigua hæc locutio tantum abest, ut 242 salvet consuetudinem, ut illam quoque penitus destruat. Si enim certi finis, quòd Pontifex contra omnes consuetudines, immunitati Ecclesiasticæ adversas, non tantum Juridicè & Legaliter per Leges, Corpori Juri inferas, sed & personaliter ac vocaliter coram Principum Legatis & Residentibus reclamet, in re liquida gratis expectamus ulterius Sedis Apostolicæ Judicium. Atqui certi sumus, S. Pontificem ita reclamare, sicut idem Auctor in *cit. n. 230.* suò proprio & aliorum testimonio ad oculum probat. Ergo &c. Ad-

243 hæc, cum consuetudo sit facti, non Juri, maxime, si contra Jus sit, nec supponi valeat, sed probari debeat: quomodo non improbanda est, si dubitetur, an legitime fuerit introducta: cum Jus commune sit in possessione, & tantum Clericos in suis privilegiis defendat, donec consuetudo contraria legitime doceatur? Demum, estsi forsitan S. Pontifex 244 non contradiceret tali consuetudini, non eò ipsò tamen tacite eam approbare, dicendus foret: cum, ut loquitur Innocentius III. in *cap. cum jam dudum 18. de Præbend. multi ex rationem tolerantur, que, si deserta fuerint in Judicium, exigente justitia, non debent tolerari.*

Subtiliorem modum, praxin hodiernam 245 legitimandi, nuperime proposuit *cit. D. Franz in d. q. à num. 6.* Argumentatur ille in hunc modum.

modum. Principes Sæculares possunt Jurisdictionem in bonis, quæ noviter ad Ecclesias vel personas Ecclesiasticas transferuntur, Jurisdictionem sibi reservare, veluti cum Suarez, Molina, & Layman tradit Magnif. P. König ad *l. 3. Decretal. tit. 49. de immunit. n. 29. & cit. P. Friderich cit. loc. n. 282. P. Wiestner h. i. n. 115. arg. cap. præterea 23. de Jure Patronat. & cap. verum 4. de Condit. appositi. Ergo etiam possunt decernere, ut bona, quæ noviter ita transferuntur, petantur coram Judice Sæculari. Ergo etiam possunt urgere observantiam hujus decreti. Ergo, si de factò alicubi præterdant, ut in causis realibus respondeant Clerici coram Judice Sæculari, reprehendunt nequeunt: quia signum est, quòd tum ipsi, tum Antecessores eorum, Jurisdictionem sibi reservaverint in bonis, in Ecclesiis, & personas Ecclesiasticas translati.*

247 Hunc legitimandi modum, ceu legitimum, & ego suspicio; sed cum limitationibus, mox ponendis. Censeo enim I. Principes in bonis, quæ pro Ecclesiarum fundatione aut dotatione liberaliter offerunt, Jurisdictionem sibi reservare posse, si consensus & Auctoritas Summi Pontificis, aut saltem Episcopi, accedat. Nam honestas conditiones in fundatione vel dotatione Ecclesiarum adicere licet fundatoribus & donatoribus, si consensus Pontificis, vel saltem Episcopalis, accedat *arg. cit. cap. præterea 23. de Jure Patronat.*

248 Censeo II. citra consensum Pontificis, vel saltem Episcopi, talem reservationem non subsistere: tum quia, si talis reservatio esset per se licita, non deberent Episcopi, vel S. Pontifex consuli pro facienda contributione

ex bonis Ecclesiasticis, in casu necessitatis? veluti requiritur in *cap. non minus 4. & cap. adversus 7. de Immunit.* tum quia, non obstante, 249 quòd etiam persona ante susceptum Ecclesiasticum statum Principi Sæculari subiecta sit, nihilominus Jurisdictionem quoad personam, post susceptum Ecclesiasticum statum, reservari non posse, plerique sentiunt; ut adeò nec quoad bona, quæ conditionem personæ sequuntur, ac sine persona defendi nequeunt, reservari possint: tum quia pactum non potest 250 habere ampliore vim, quam statutum, quod, si Ecclesiasticæ libertati repugnet, casum & irritum declarat ab Imperatore Friderico in *Auth. Cass. Cod. de SS. Eccles.* tum quia 251 in bonis, ad Ecclesias translatis, reservata, Jurisdictio magis offendit, quam promovet honorem & commodum Ecclesie, faciendò ex libera servam & ancillam; aliter, ac si jus proprietatis quoddam reservetur. Videtur P. Ranbeck *disp. 3. cap. 4. n. 30. & seqq. & disp. 6. cap. 4. per tot.* ubi ad concordata & pacta Jurisdictionis reservativa requirit consensum Pontificum.

Censeo III. quando Princeps aliquis per 252 tempus immemorale in causis Clericorum realibus jus dixit, præsumptionem nasci, quòd Jurisdictionem legitimè ritèque approbata reservatione, vel alias ex privilegio Apostolico nactus fuerit: cum enim cursus temporis immemorialis præsumptionem tituli, privilegii, & legitime acquisitionis operetur, sanè per Princeps, qui per tempus immemorale in causis Clericorum realibus jus dixit, præsumptio nascitur, quòd Jurisdictionem legitimè hæcenus exercuerit. Similem discursum reperies in *Lib. I. tract. de Præscript. cap. 4. à n. 405.*

§. IV. *de gnp. sect.*

Quale Forum Clerici habeant in causis criminalibus?

253 Præter exemptionem Clericorum à Foro & Jurisdictione Sæcularium, quam in causis realibus & personalibus habent, si agatur civiliter, nemo est, qui eandem exemptionem ipsis adimat in causis criminalibus: hæc ipsi non solum maxime personales sunt, sed & ut sine strepitu & contentione Fori Sæcularis discutiantur, personarum, DEO sacratarum, reverentia cumprimis flagitat; qualiter pridem sensit Religio & Virtute Magnus Imperator Constantinus, dum Clericorum accusatione ad se delatà: *vos, inquietabat, Dii estis, ut vero DEO constituti. Ite, & inter vos causas vestras discutite: quia dignum non est, ut judicemus DEOS, prout refertur in cap. continuà lege 5. & cap. Sacerdotibus 41. XI. q. 1.*

254 Qui ipse pientissimus Princeps alià vice dixisse narratur in *cap. in scripturis 8. Dist. 96. verè, si propriis oculis vidisset Sacerdotem DEI, aut aliquem eorum, qui Manichio habitu circumamicti sunt, peccatorem, oblamydem meam exprobatum, & cooperirent eum, ne ab aliquo videretur.*

Nihilo tamen minus non una controversia 256 de Foro Clericorum in causis criminalibus agitur; & I. quidem controversitur: an, si personæ Ecclesiasticæ, in servitio, vel ministerio apud Principes Sæculares constitutæ, delinquant, vel excedant, ratione delictorum vel excessuum suorum ab iisdem Principibus non tantum ab officio amoveri, aut salariorum quod debita contracta exigenda privati (quam potestatem nemo, quantum scio, Principibus accipere facit) sed etiam aliter puniri possint? Quòd enim puniri possint, asserere non est veritus Suarez & Cavall. quos citat Ranbeck *cit. disp. 2. cap. 6. contr. 5. n. 1. in f.* ex triplici ratione. I. quia praxis & consuetudo hanc sententiam commendat.

II. quia personæ Ecclesiasticæ hic considerantur, non quæ tales, sed ut Officiales, & Ministri Sæculares. III. quia sub hac tacità 259 conditione eveniunt ad munera Sæcularia, ut Principibus quoad correctionem & punitionem subiant; contra quam conditionem

in cap. ceterum de Judic. num. 29. Haunold cir. rom. 5. tr. 1. num. 23. P. Wiestner b. t. n. 112. Illustrif. D. Baro Schmid & D. de Bassis in semi-centur. 2. qq. forens. contr. 10. n. ult. Clarif. D. Franz in quest. ex univ. Jure q. 3. sub num. 7.

287 Ratio est: partim quia causa merè feudalis, ut dictum, pendet ab arbitrio Judicis feudalis: partim, quia delicta merè feudalia non tam personam Vasalli infamant, quam causam privationis Domino subministrant: partim quia, qui potest cognoscere de contractu, potest etiam cognoscere de distractu, seu causis, ex quibus contractus resolvitur.

288 Sin verò delictum non merè feudale, sed commune sit, hoc est, Jure communi prohibitum, habens tamen ex Jure feudali privationem feudi connexam, ut si Vasallus in crimen prodicionis incidat, paricidium aut stuprum inferat uxori vel filie Domini directi: tunc probabilius est, Domino directo notionem de crimine non competere. Ita cum cir. Fagnano, Haunold, Wiestner, Illustrif. Bar. Schmid & D. de Bassis loc. cit. asserunt Abbas in cap. verum b. t. n. 7. Oliva For. Eccles. part. 3. q. 29. n. 16. & seq. Barbofa I. E. V. libr. 1. cap. 29. num.

289 35. Ranbeck cit. l. num. 9. Ratio est:

quia à regula, quòd Clerici in criminibus nequeant judicari à Laicis, nullibi sunt excepta crimina communia, in quibus agitur ad privationem Feudi. Ergo à regulata accedere non licet: cum, ut P. Ranbeck sæpe alleg. diff. 2. cap. 2. contr. 4. num. 4. sapienter advertent, in materia immunitatis non liceat argumentari à paritate, sed illud omne reperitur prohibitum, quod autoritate Pontificia non expressè concessum est. Nec credendum est, vel à Dominis directis eà intentione feudales personas Ecclesiasticas fuisse oblata, vel ab his eà conditione accepta, ut super criminibus communibus coram Jure non suo respondeant: contraria quippe mens & conditio eruitur ex 2. Feud. 27. §. si Clericus 1. ubi Feudista requirit, ut Clericus reus fractæ pacis publice in presencia sui Episcopi sufficienti testimonio convictus fuerit. Possuntque Domini Feudales, etsi Judicium de crimine Vasalli non habeant, jus caduci nihilominus retinere saluum, ac, postquam à Jure Ecclesiastico crimen disculsum fuerit, ad feudum privationem devenire. Dissentunt post Baldum & Jasonè D. à Someting in semi-cent. contr. Illustrif. deced. 5. contr. 8. n. 3. & 4. cit. D. Franz cir. q. n. 8. & seq.

SECTIO VII.
De Reliquis Foris specialibus.
SUMMARIA.

292. Privilegium Forum obtinent Studiosi. 293. Ab Imperatore Friderico. 294. & seq. Qui in Universitate publica. 298. & seq. Sunt immatriculati. 301. & seq. Ac literis dant operam. 305. & seq. Sive patrias sint, sive advena. 309. & seq. Conveniunt coram Jure Académico. 312. Alioquin actor causam amittit. 313. & seq. Disquirunt, an Clerici Studiosi sortiantur idem Forum? 316. De causis criminalibus remissivè. 317. & seq. ob delicta vel contractus, alibi gestos, Studiosi debent ad Forum Académicum remitti. 321. Etiam Milites habent speciale Forum. 322. Si in numerum Militum sint relati. 323. Habent Judicium Militarem. 324. In causis civilibus. 325. & seq. Et in causis criminalibus. 327. & seq. Milites suo Foro renuntiare possunt. 330. Litem, ante militiam inchoatam, in eodem Foro continuare tenentur. 331. Forum separatum est Forum Anstregarum. 332. Pro Statibus Imperii introdutum. 333. & seq. Non autem pro Civitatibus. 335. & seq. Enumerantur distinctè Judices Anstregarii. 342. & seq. Consensum esse arbitri legales. 344. & seq. In causis feudalibus aut criminalibus judicare nequeunt. 347. Anstrega faciunt primam instantiam. 348. Legibus Imperii conformare obstringuntur. 349. Persona miserabiles proprium sortiantur Forum. 350. Earum descriptio. 351. Singularia quoad pupillos. 352. & seq. Et Pánuas. 354. Non attenditur paupertas vel opulentia. 355. Non possunt extra provinciam evocari. 356. & seq.

Possunt tamen alios immediate ad tribunal Cæsaris evocare. 358. Quandoque reum ad Judicium Ecclesiasticum trahunt. 359. Non quidem si Jurex Secularis paratus sit administrare Justitiam. 360. & seq. Nisi forte vidua spoliata agat spolie. 367. & seq. Ostendunt, quid speciale habeant personas miserabiles in Foro Ecclesiastico. 369. & seq. Concluditur, quòd ejusmodi persona, alteri in lite succedentes, suo privilegio gaudeant in secunda instantia. 371. & seq. Textus contrarii solvantur. 373. & seq. Contra personas Ecclesiasticas idem privilegium nihil operatur. 375. Explicatur Forum speciale ex l. diffamari. 376. Non proficit agere non valentibus. 377. & seq. Proficit in quacunque diffamatione. 379. Jurex diffamari est competens. 380. & seq. Exponitur modus procedendi. 384. & seq. Adhæret effectus. 386. & seq. Est unum Judicium diffamationis & actionis principalis. 389. & seq. Electio Fori non est penes diffamantem. 391. & seq. Declaratur speciale Forum ex l. si contendat. 394. & seq. Concernit rem. 396. & seq. In quolibet causa. 398. & seq. Verum ad usum Judicium pertinet. 400. & seq. Effectus indicatur. 402. Discri-men à priori Foro naturæ. 403. & seq. Non attenditur in exceptionibus contra actiones, ad diem aut conditionem restrictas. 406. & seq. De mensi speciale Fori tribuit preventio. 408. & seq. De Clerico, si proveniat à Jure Laico, remissivè. 410. Preventio est effectus. 411. & seq. Inducitur citatione, ad partis instantiam facta. 413. & seq. Non sufficit sola citationis commissio.

292 Post Clericos Forum, speciali jure privilegium, habent Studiosi: qui enim in Universitate publica sunt immatriculati, ac literis ibidem dant operam, sive patrias, sive peregrini & advena sint, coram solo Magistratu Académico conveniri possunt. Dedit hoc privilegium primitus Fridericus I. Barbarossa (alii dicunt, Fridericum II. fuisse) apud Roncallas mense Novembri 1158. idque inseri voluit sic. *Cod. de filius pro patre in Authentica*, quæ incipit: *Habita quidem &c.* postea tamen Imperatores successores, quotiescunque novas Universitates, aut erexerunt, aut erectas confirmant, idem privilegium speciali diplomate sui concedere, seu comprobare consueverunt.

294 Dixi tamen I. qui in Universitate publica. Est autem Universitas, seu Academia, ut describit Virgilius *lib. Fur. publ. l. 4. tit. 16. num. 1.* nihil aliud, quam Collegium, à Summo Principe privilegium, docentium & discitentium Artes Liberales. Est locus publicus seu Scientiarum & Artium Liberalium emporium, ad quod, discendi causâ accedere, nemini profus vetitum est. *Hermes in fascic. cap. 37.*

295 num. 6. Talis in Europa una duntaxat, quondam habebatur, scilicet Parisiis in Gallia; mox condita est alia Bononiæ in Italia; secuta tandem plures, maxime post seculum decimum tertium. Interim non deerant, qui literas alibi privatim & palam docebant. Docuerunt enim in plerisque Monasteriis jam antiquis Monachi; fueruntque apud Beneditinos tot ferè Literarum Collegia, quor. Monasteria, prout, accedente communi Historicorum consensu, eruditissime probatum facit Magnun Historici Lumen & sæculi nostri insigne Sidus, noster P. D. Joannes Mabillon in *tract. de stud. Monastic. per tot. præcipue in part. 1. cap. 11. 15. & 16.* Nec male sua partem sunt functi, ut impudenti calamò calumniosè ausus est scribere Joan. Volck. Bechmann in *tract. de privileg. Studiosor. cap. 2. n. 4.* quasi, ut ille dicit, discipulos reddiderint sui similes, hoc est, *ignorantè fratres.* Enimvero, ut eviderent, & pluribus apud cit. Mabillonium videre est, nullum scribendi, sciendi, didicende genus est, quod per Viros Religiosos eorumque discipulos, aut inventum, aut propagatum, aut illustratum non fuit.

298 Dixi II. sunt immatriculati. Ut enim Studiosi privilegio Fori gaudeant, requiritur I. ut sint in Matriculam, seu Album Universitatis relati *arg. l. ex eo 42. ff. de Testam. milit. & l. sup. testinem 1. Cod. de Advocat. divers. Judicium.* Et licet hoc rejiciat Horatius Lucius de privileg. *Scholar. cap. fin. num. 20.* comprobatur tamen numerosior pars DD. cum Zoëf. in *Cod. ad cit. Authent. pag. m. 207. §. quæstio 1. Brunnem. ad cit. Auth. num. 2. Fleck d. lib. 5. tit. 13. num. 2.* P. Döring in *supra cit. diff. de compet.*

Fori cap. 2. ibi. 34. II. ut in Matriculam, seu Album certe Facultatis inscripti sint: cum nemo possit esse membrum Universitatis, nisi & membrum sit certe Facultatis: eò quòd Studiosus foret in abstracto tantum, & ut sic, non autem in concreto, contra dicenda in *num. 303.* III. secundum aliquarum Universitatum mores requiritur depositio; quam tamen, uti in Gallia, Italia, Anglia, Hispania, & Inferiort Germania, non esse receptam, tradit cit. Bechmann *cap. 5. num. 9.* ita nec in nostra Universitate usitatum esse, laudabilis & quotidianâ observantia commostrarat.

Dixi III. ac literis ibidem dant operam. Ex quo colligitur I. non tantum Scholaribus, & eorum famulis, sed & maxime Divinarum atque Sacrarum Legum Professoribus, ut loquitur Imperator in *cit. Auth.* una cum uxori bus, liberis, totaque familia privilegium Fori tributum esse: de his enim praprimis verificatur ratio, quam dedit ibidem Imperator, quòd, cum eorum scientia totus illuminetur mundus, & ad obediendum DEO, & nobis qui Ministris vestra subditorum informetur, quidam speciali dilectione ab omni injuriâ defendi debeant. Et quia Notarii, Pedelli, Nuntii, Pulcratores seu Ollarii Académici sunt officiales & Ministri Academiæ, illis quoque privilegium ejusdem fori non poterit negari. P. Friderich de *Foro compet. p. 3. cap. 2. n. 350.* II. illos, qui, post habitâ librorum curâ, pro scholis plateas & popinas frequentant, Académicis privilegiis indignos esse: quippe cum cesserat ratio concessi privilegii, nec ejusmodi tenebrionum scientia mundus illuminetur, sed magis obfuscetur; nec aut amore scientiæ exules facti sint, aut Studiolum tantâ peregrinentur, sed magis, ut auram liberiorem captare valeant. Pulchrè D. Hermes *cit. cap. 37. num. 192.* Quamquam, ut acti privilegiis excidant, cum eodem D. Hermes sententiam Reòtoris, aut Senatûs Académici, jure merito desideremus, nec enim alterius Judicis est decernere, quisnam pro cessatore vel sedulo studio sit habendus.

Dixi IV. sive patrias, sive peregrini & advena sint. Quantumvis enim Baldus, Salicetus, & Sîchardus, ad *cit. Auth.* commentantes, voluerint, patrias, seu, qui in ipso loco Universitatis domicilium originis vel habitacionis habent, Forum Académicum non suffragari, ob verba cit. *Auth. qui Studiosorum causâ peregrinantur, & amore scientiæ exules facti &c.* Aliorum tamen & contraria opinio, quam sectantur Umnius ad *Procoll. Judic. disp. 4. tit. 12. n. 64.* Linnæus *Juris publ. l. 8. cap. 9. n. 50.* Zoëfius ad *cit. Auth. pag. m. 207.* D. Hermes ad *cap. num. 196.* Brunnem. *cit. num. 2.* Miller ad *Struv. exercit. 9. lib. 59. pag. 179. col. 2.* præcipue donata est: quippe cum peregrinatio non sola aut principalis causa hujus privilegii extiterit;